

Erakonnaseaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja krediidasutuse seaduse muutmise seadus

§ 1. Erakonnaseaduse muutmine

Erakonnaseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 5¹ lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „ja 6–7“;
- 2) paragrahvi 5² lõike 1 teine lause tunnistatakse kehtetuks;
- 3) paragrahvi 5² lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „ja 6–7“;
- 4) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-ga 5³ järgmises sõnastuses:
„§ 5³. Valimiskampaaniaks eraldi kulutusi teinud isik

Erakonna või valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikule, kes tegi valimiskampaaniaks kulutusi erakonna või valimisliidu kuludest eraldi, kohaldatakse käesolevas seaduses üksikkandidaadi kohta sätestatud.“;

- 5) paragrahvi 12¹ lõike 4 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Aruandes märgitakse käesoleva paragrahvi lõigetes 5–7 nimetatud andmed.“;
- 6) paragrahvi 12¹ lõiget 9 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:
„4¹) uuringute ja andmekorje kulud;“;
- 7) paragrahvi 12¹ lõikes 10 asendatakse tekstiosa „jms“ tekstiosaga „ja muud sellised“;
- 8) paragrahvi 12¹ lõike 13 teine ja kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;
- 9) paragrahvi 12² lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;
- 10) paragrahvi 12³ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Annetus käesoleva seaduse tähenduses on erakonna tegevuse toetamiseks erakonnale või erakonna liikmele loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus, kuid välja arvatud vabatahtlik töö. Erakonna liikmele tehtud annetus loetakse erakonnale tehtud annetuseks, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.“;
- 11) paragrahvi 12³ lõike 2 esimene lause tunnistatakse kehtetuks;
- 12) paragrahvi 12³ lõike 2 teises lauses asendatakse tekstiosa „Eelkõige on keelatud“ tekstiosaga „Keelatud on“;
- 13) paragrahvi 12³ lõike 2 punkti 8 täiendatakse pärast tekstiosa „staatusega isikute“ tekstiosaga „ning Eestis püsivalt elavate Euroopa Liidu kodanike“;
- 14) paragrahvi 12³ lõiget 2 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) mõne muu hüve, mis on seadusega loetud keelatud annetuseks, loovutamine või kasutusse andmine.“;

15) paragrahvi 12³ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatuga vastuolus olev kinkeleping või muu annetuse aluseks olev leping on tühine. Keelatud annetuse teinud isik ei või nõuda üleantu ja sellest saadud kasu tagastamist.“;

16) paragrahvi 12⁴ lõiked 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Erakond tagastab keelatud annetuse selle teinud isikule 30 päeva jooksul annetuse saamise päevast arvates. Kui keelatud annetust ei ole selle teinud isikule käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud tähtaja jooksul tagastatud, on erakond kohustatud kandma annetuse riigi tuludesse. Keelatud annetuse tagastamine selle teinud isikule pärast esimeses lauses nimetatud tähtaja möödumist ei vabasta erakonda kohustusest kanda keelatud annetus riigi tuludesse.

(2) Kui keelatud annetust ei ole võimalik tagastada, on erakond kohustatud kandma annetuse riigi tuludesse, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega.

(3) Kui keelatud annetus on ese ning seda ei ole võimalik tagastada või kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaeg on möödunud, müüb erakond eseme turuhinnaga. Esemee müügist saadav tulu kantakse riigi tuludesse. Kui eset ei ole võimalik müüa mõistliku pingutusega, tuleb see võõrandada muul viisil kui turuhinnaga müües. Kui eset ei ole võimalik võõrandada, tuleb sellest loobuda. Eset ei tohi võõrandada erakonna liikmele, erakonna sidusorganisatsioonile ega selle liikmele.“;

17) paragrahvi 12⁴ lõiked 6 ja 7 tunnistatakse kehtetuks;

18) paragrahv 12⁵ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12⁵. Erakonna ja kandidaadi makse- ja muud kontod

(1) Erakond võib kasutada vaid selliseid makse- ja muid kontosid, millest ta on teavitanud erakondade rahastamise järelevalve komisjoni.

(2) Üksikkandidaat võib valimiskampania tulude laekumiseks ja kulude tegemiseks kasutada vaid selliseid makse- ja muid kontosid, millest ta on teavitanud erakondade rahastamise järelevalve komisjoni.“;

19) paragrahvi 12⁶ lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erakonna sidusorganisatsioon käesoleva seaduse tähenduses on erakonnaga seotud järgmine sihtasutus või mittetulundusühing:

1) erakonna noorteühendus;

2) erakonna piirkondlik või üleriigiline liikmeühendus;

3) ühendus, mille põhieesmärk või põhitegevus on erakonna või valimisliidu heaks või teiste erakondade või valimisliitude vastu kampaniate korraldamine või annetuste kogumine.“;

20) paragrahvi 12⁶ lõiked 4 ja 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Erakonna sidusorganisatsiooniks ei ole Euroopa tasandi poliitiline sihtasutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist (ELT L 317, 04.11.2014, lk 1–27), tähenduses.

(5) Erakond on kohustatud kord kvartalis teavitama erakondade rahastamise järelevalve komisjoni oma sidusorganisatsioonidest. Erakonnalt komisjonile tehtud teavitus tehakse teatavaks ka sidusorganisatsioonile.“;

21) paragrahvi 12⁶ täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on õigus tuvastada haldusaktiga sihtasutuse või mittetulundusühingu vastavus käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele.

(7) Sidusorganisatsioonile sätestatud nõuded laienevad sihtasutusele või mittetulundusühingule alates käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teatavaks tegemisest või alates lõikes 6 nimetatud haldusakti sihtasutusele või mittetulundusühingule kättetoimetamisest.“;

22) paragrahvi 12⁷ lõikes 4 asendatakse tekstiosa „Vabariigi Valitsuse määratud valitsusasutus“ tekstiosaga „erakondade rahastamise järelevalve komisjoni“;

23) paragrahvi 12⁷ täiendatakse lõigetega 7 ja 8 järgmises sõnastuses:

„(7) Kui erakond on süüdi mõistetud kuriteo toimepanemise eest, vähendatakse erakonnale käesoleva paragrahvi lõigete 1 või 2 alusel makstavat igakuist riigieelarvelist eraldist 50 protsendi ulatuses kuni karistuse kehtivuse lõppemiseni.

(8) Kui erakonda süüdi mõistev kohtuotsus jõustub enne kalendrikuu 20. kuupäeva, vähendab käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud valitsusasutus igakuist riigieelarve eraldist lõikes 7 nimetatud alusel alates süüdimõistva kohtuotsuse jõustumise kuule järgnevast kalendrikuust. Kui süüdimõistev kohtuotsus jõustub pärast kalendrikuu 20. kuupäeva, vähendatakse igakuist riigieelarvelist eraldist alates ülejäämisest kuust.“;

24) paragrahvi 12¹⁰ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon kontrollib, kas erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat ja erakonna sidusorganisatsioon järgivad käesolevas seaduses sätestatud nõudeid.“;

25) paragrahvi 12¹⁰ lõike 1² teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erakondade rahastamise järelevalve komisjon määrab audiitori audiitortegevuse registrisse kantud vandeaudiitorite seast kolme pakkumise alusel.“;

26) paragrahvid 12¹¹–12¹³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12¹¹. Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni volitused

(1) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on käesoleva seaduse täitmise kontrollimiseks õigus ettekirjutusega kohustada erakonda, erakonna nimekirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut, üksikkandidaati, erakonna sidusorganisatsiooni ja kolmandat isikut esitama komisjoni määratud tähtajaks dokumente ja teavet. Kolmandalt isikult võib nõuda dokumente ja teavet, kui on alust arvata, et isikul on järelevalve teostamiseks vajalikku teavet.

(2) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on käesoleva seaduse täitmise kontrollimiseks õigus ettekirjutusega kohustada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut andma komisjoni määratud viisil ja tähtajaks selgitusi.

(3) Erakondade rahastamise järelevalve komisjonil on õigus ettekirjutusega kohustada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikut või tema esindajat ilmuma selgituste andmiseks

komisjoni ametiruumi. Ilmumiseks antakse mõistlik tähtaeg. Kutses nimetatakse kutse eesmärk ja õiguslik alus ning viidatakse sunniraha rakendamise võimalusele kutse peale ilmumata jätmise korral.

(4) Kui erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat või erakonna sidusorganisatsioon on jätnud täitmata kohustuse esitada tähtpäevaks käesoleva seadusega nõutud aruanne või selles esineb puudusi või on jätnud vastuvõetud annetuse kajastamata, kohustab erakondade rahastamise järelevalve komisjon ettekirjutusega esitama nõutud aruande, kõrvaldama aruande puudused või kajastama vastuvõetud annetuse komisjoni määratud tähtajaks.

(5) Kui erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat või erakonna sidusorganisatsioon on jätnud keelatud annetuse käesoleva seaduse § 12⁴ lõigetes 1–3 nimetatud juhtudel riigi tuludesse kandmata, kohustab erakondade rahastamise järelevalve komisjon ettekirjutusega kandma keelatud annetuse komisjoni määratud tähtpäevaks riigi tuludesse.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud ettekirjutuse võib anda menetlusosalist enne ära kuulamata. Lõigetes 4 ja 5 nimetatud ettekirjutus avalikustatakse viivitamata pärast selle kättetoimetamist adressaadile.

(7) Ettekirjutusele kirjutab alla erakondade rahastamise järelevalve komisjoni esimees või aseesimees.

(8) Ettekirjutus, millega kohustatakse kandma keelatud annetus komisjoni määratud tähtpäevaks riigi tuludesse, on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Ettekirjutus muutub sundtäidetavaks ettekirjutuse adressaadile määratud tähtaja möödumisel. Ettekirjutus on sundtäidetav ulatuses, milles seda ei ole täidetud, sealhulgas ei ole täidetud käesoleva seaduse § 12¹² lõikes 3 nimetatud riigieelarve eraldise vähendamisega. Ettekirjutusele lisab kinnituse selle sundtäidetavuse kohta erakondade rahastamise järelevalve komisjon.

§ 12¹². Sunniraha, riigieelarve eraldise vähendamine ja intress

Erakondade rahastamise järelevalve komisjon võib rakendada käesoleva seaduse § 12¹¹ lõigete 1–4 alusel pandud kohustuse täitmata jätmise korral sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras kuni 15 000 eurot.

(2) Kui riigieelarvest eraldisi saav erakond ei ole kandnud keelatud annetust ettekirjutuses määratud tähtpäevaks riigi tuludesse, on erakondade rahastamise järelevalve komisjonil õigus vähendada käesoleva seaduse § 12⁷ lõigete 1 ja 2 alusel makstavat eraldist.

(3) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon vähendab riigieelarve igakuist eraldist ettekirjutuses määratud tähtpäevale järgnevast kalendrikuust. Eraldist vähendatakse 50 protsendi ulatuses niikaua, kuni keelatud annetuse summa on eraldistest täies ulatuses kinni peetud, kuid mitte kauem kui 12 kuud.

(4) Ulatuses, milles ettekirjutuses märgitud annetuse summat ei ole riigieelarvelistest eraldistest võimalik maha arvata, võib erakondade rahastamise järelevalve komisjon pöörata ettekirjutusega pandud kohustuse täitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(5) Keelatud annetuse saanud erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat või erakonna sidusorganisatsioon on kohustatud tasuma keelatud annetuse summalt intressi 0,06 protsenti päevas. Intressi arvestatakse alates päevast, mis järgneb päevale, mil annetuse saaja pidi keelatud annetuse kandma riigi tuludesse, kuni päevani, mil annetus on kantud riigi tuludesse, riigieelarvelisi eraldisi on vastavas ulatuses vähendatud või ettekirjutusega pandud kohustus on sundtäidetud täitemenetluses.

(6) Erakondade rahastamise järelevalve komisjon määrab ettekirjutusega kindlaks riigi tuludesse tasumisele kuuluva intressisumma. Ettekirjutuses märgitakse kohustuse täitmise tähtaeg.

(7) Kui riigieelarvest eraldisi saav erakond ei ole kandnud intressisummat ettekirjutuses määratud tähtpäevaks riigi tuludesse, on erakondade rahastamise järelevalve komisjonil õigus vähendada riigieelarve eraldisi käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 sätestatud korras.

(8) Ettekirjutus, millega kohustatakse kandma intressisumma riigi tuludesse, on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. Ettekirjutus muutub sundtäidetavaks selles märgitud tähtaja möödumisel. Ettekirjutus on sundtäidetav ulatuses, milles seda ei ole täidetud, sealhulgas ei ole täidetud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud riigieelarve eraldise vähendamise kohta. Ettekirjutusele lisab kinnituse selle sundtäidetavuse kohta erakondade rahastamise järelevalve komisjon.

§ 12¹³. Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni tegevuse peale kaebuse esitamine

Kui erakond, erakonna nimekirjas kandideerinud isik, valimisliit, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isik, üksikkandidaat, erakonna sidusorganisatsioon või muu isik leiab, et erakondade rahastamise järelevalve komisjoni tegevusega rikutakse tema õigusi, võib ta pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras kohtusse.“;

27) paragrahvi 12¹⁷ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „Erakonnale tehtud annetuste registri pidamise“ tekstiosaga „Erakonna tulude ja kulude aruande esitamise“;

28) paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses:
„(11) Käesoleva seaduse § 12⁷ lõiget 7 kohaldatakse, kui kohtuotsus on jõustunud pärast 2025. aasta 1. jaanuari.“.

§ 2. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 31¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Valimisliit on hääleõiguslike Eesti kodanike ja Euroopa Liidu kodanike moodustatud mittetulundusühing, mille eesmärk on oma liikmete ja toetajaskonna poliitiliste huvide väljendamine kohaliku omavalitsuse tasandil.“;

2) paragrahvi 31¹ lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 31¹ lõike 4 punkti 2 täiendatakse pärast tekstiosa „nimi“ tekstiosaga „ja registrikood“;

4) paragrahvi 31¹ lõike 4 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 31¹ lõiked 6 ja 7 tunnistatakse kehtetuks.

§ 3. Krediidiasutuste seaduse muutmine

Krediidiasutuste seaduse § 88 lõiget 5 täiendatakse punktiga 10¹ järgmises sõnastuses:
„10¹) erakondade rahastamise järelevalve komisjonile erakonnaseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks;“.

§ 4. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, „...“2024. a

Algatab Vabariigi Valitsus „...“2024. a

(allkirjastatud digitaalselt)